

Ars poetica

Îmi învățam cuvintele să iubească,
le arătam inima
și nu mă lăsam până când silabele lor
nu începeau să bată.

Le arătam arborii
și pe cele care nu vroiau să foșnească
le spânzuram fără milă, pe ramuri.

Până la urmă, cuvintele
au trebuit să semene cu mine
și cu lumea.

Apoi m-am luat pe mine însumi,
m-am sprijinit de cele două maluri
ale fluviului,
ca să le-arăt un pod,
un pod între cornul taurului și iarbă,
între stelele negre ale luminii și pământ,
între tâmpla femeii și tâmpla bărbatului,
lăsând cuvintele să circule peste mine,
ca niște automobile de curse, ca niște trenuri electrice,
numai s-ajungă mai iute la destinație,
numai ca să le-nvăț cum se transportă lumea,
de la ea însăși,
la ea însăși.

Generația sacrificată

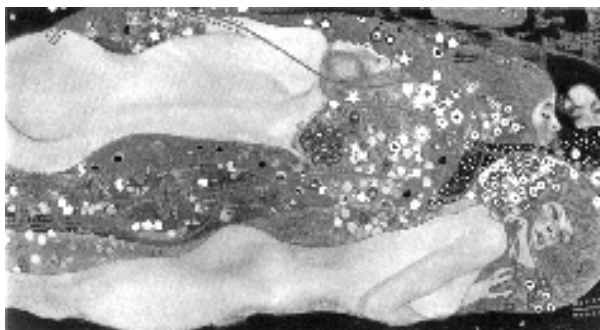
TATIANA DUMBRAVĂ

Citiseam, ani buni în urmă, pare-mi-se în *Amic*, un articol de genul „Dacă suntem atât de deștepți, de ce suntem atât de săraci”... Ei bine, invitată fiind la inaugurarea Anului Tineretului, mi-a revenit aceeași senzație de atunci: regretul față de mulțimea de tineri a căror inteligență rămâne inutilă în țara asta. Iar gratuitatea inteligenței este cea mai usturătoare palmă pe care poate să ți-o arunce statul, care te percepe ca pe un trofeu sau, și mai scârbos, ca pe un eventual alegător și nimic mai mult. Mai umilită niciodată nu cred să fi fost și niciodată până acum nu mi-a fost mai rușine pentru președintele „țării mele” (de altfel, în discursul kilometric al dlui Voronin, am sesizat și o frază în cheia asta, adică: „...să facem o țară în care tinerilor să nu le fie rușine să trăiască” – citez din memorie). Și asta: **1.** pentru că atitudinea sus-numitului domn a reușit de minune să-mi sugereze că sunt un sugaci de grădiniță în fața lui Moș Gerilă, care-mi flutură pe sub nas două caramelle sau, mai bine zis, îmi dă cu tifla ca să nu uit nicio clipă de extraordinara favoare de a mi se arăta, pe viu, două ore astronomice; **2.** pentru că dl Voronin are harul subterfugiilor șăgalnice în fața întrebărilor serioase, or, asta echivalează cu a ciupi de urechi pe acela care-ți cere permisul; **3.** deoarece pentru o singură persoană care întrebă în rusă, „președintele nostru” răspunde în rusă, ignorând într-o manieră crasă întreaga sală; **4.** pentru că dl Voronin scuipă „tinerește”, adică energic, pe interesele tinerilor, de vreme ce vine în fața lor și le aruncă la tot pasul „făceți-vă”-uri indiferente; **5.** pentru că dl Voronin nu prea încearcă să ascundă că nu știe să vorbească românește (am extras o mulțime de „perle” și nu sunt singura: „bujăt”, „reguli arhitectice”, „alocațiune” în loc de „alocuiune” – mă rog, dl președinte nu se sfiște să sugereze că are dare de mână...) și că se bâlbâie în română. Dar să nu credeți că de asta mi se face silă cel mai mult, pentru că bâlbâit a fost și Churchill, dar asta nicidecum nu-i poate micșora din importanță. Mai mult irită faptul că dl Voronin o dă în ditamai mirare când un tânăr îl sesizează că trebuie să fie ceva

putred, dacă nu în Danemarca, cel puțin în învățământul din Republica Moldova, motiv pentru care toți fug să-și facă studiile peste hotare. Dl președinte mimează o uluire lăudabilă: „Pentru mine e o întrebare absolut nouă, prima dată aud de așa ceva”. Domnia Sa nu știe că peste hotare, spre exemplu, în Marea Britanie, elevii au dreptul să-și aleagă independent disciplinele. Președintele se-arată și revoltat: cum adică singur să-ți alegi..., păi trebuie să înveți ce ți se pune în față! (Că doar comuniști suntem, nu?) Iată cum am ajuns să fim foarte deștepți și foarte săraci. Învățăm totul, fără opțiuni, pe manuale negândite, supersofisticate, cu mii de formule, probleme, termeni-cheie care trebuie tociți bine-bine, pentru ca imediat după bacalaureat să fie uitați, deoarece au fost inutili, învățați pentru notă, nu pentru „formarea personalității”. Pe ce lume trăiesc fabricanții de manuale? Cum poți învăța fizică, chimie, biologie fără laborator? La ce-mi folosesc mie, umanistă, manualele stufoase de științe reale? Ce umanistă sunt eu, dacă am numai 4 ore de franceză pe săptămână și 2 de engleză, când în

lunona

Șerpi de apă II

România sunt licee teoretice unde se fac 8-9 ore? Ce soi de umanistă sunt eu, dacă nu fac filosofie, psihologie, sociologie; dacă nu reușesc să mă opresc prea mult la literatura română sau universală din motivul că științele reale îmi iau tot timpul liber? Apropo de vacanțe: arăta-ți-mi măcar un ministru căruia să i se dea de lucru și în concediu!

Gratuitatea inteligenței este cea mai usturătoare palmă pe care poate să ți-o arunce statul, care te percepe ca pe un trofeu sau, și mai scârbos, ca pe un eventual alegător și nimic mai mult.

Ce satisfacție am avut vreo doi ani în urmă, când la televiziunea română am văzut cum un ministru (poate chiar cel care semnase testele de bacalaureat) nu știa să despartă niște cuvinte în silabe! La noi așa ceva încă nu se practică, din păcate... Și mă întreb după ce criterii sunt aleși miniștrii: pentru că poartă mustați, ochelari, cravată cu buline...? Habar n-am, dar știu că un licean lucrează mai mult decât un ministru: 6-7 ore la liceu, 5-6 ore acasă (asta în cazul în care își face „rotund” temele, de nota zece). Aș vrea să-l întreb pe dl Voronin câte ore îi mai rămân unui licean ca să fie „tânăr”. Iată de ce fug toți din Republica Moldova – să nu îmbătrânească... (asta printre altele, desigur).

Și care este, până la urmă, efectul, rodul acestei inteligențe băgate pe gât tinerilor? Atenție, aici stă un nod gordian de care nimeni nu se atinge din bună știință: epuizarea psihică, nevrozele, insomniile, indiferența, analfabetismul, chiulul, fumatul, iar de la șpagă până la mită nu mai e mult... Uneori, pardon de-ndrăzneală, îmi vine să cred că acolo sus stau niște păpuși cu câlți în cap în loc de creieri. Ori chiar sunt așa, ori vor să lase impresia pentru a ascunde altă realitate. Soluțiile găsite pentru corupție nu fac altceva decât s-o instituționalizeze, să o așeze mai comod în buzunarul corupătorilor. Iar asta înseamnă că învățământul e în mod conștient un sistem al cărui obiectiv e supra-solicitarea pentru a-i determina, indirect, pe tineri să apeleze la alte mijloace de susținere a examenelor decât

la învățare. Logic, nu? Și când a răspuns dl Voronin la întrebarea: ce se va întreprinde pentru stoparea mituirii în Anul Tineretului – învățați și nu vă lăsați tentați, eu m-am surprins căutând în jur un obiect solid... Am crezut pe-o clipă că iată, măcar în Anul Tineretului îl voi vedea pe dl președinte „tânăr”, adică sincer, că ne va face colo o surpriză... dar „toate-s vechi și nouă toate”.

Până una-alta, tinerii, în „anul lor”, vor fi păziți de jandarmi la susținerea examenelor de bacalaureat, exact ca niște huligani de drumul mare, pentru ca adevărații huligani să „copieze” în libertate. Nouă, care lucrăm mai mult ca miniștrii, nu ni se permite luxul de a nu ști..., în timp ce președintele își permite să facă chiar bancuri pe seama neinformării sale: „e bine să credeți că președintele trebuie să știe totul” (din memorie). Și dacă dlui Voronin i se permite și „ajutorul publicului” (adică al domnilor miniștri care l-au însoțit în timpul „examenului”), atunci de ce n-am invita și noi profesorii la bacalaureat, să ne sufle un răspuns-două?

În prezent în România se critică foarte mult calitatea învățământului (la noi, pace). S-a constatat că manualul de mate românesc de-a VI-a echivalează cu manualul de mate german de-a VIII-a. Și dacă i-am arăta manualul nostru de-a V-a unui elev român de-a VI-a, să știți că nu se va descoperi într-un perimetru depășit. Și dacă suntem noi mai căpoși ca occidentalii cu două-trei clase, atunci de ce suntem atât de săraci? – pentru că inteligența noastră nu e una eficientă, autentică, bazată pe concepte reale, ci pe formule care nu au cum să creeze personalități. Or, noi suntem niște cutiuțe de memorat, niște lăzi de-nghițit biți cu nemiluita, niște 10-iști epuizați, imaturi, neexperimentați, pe care viața îi surprinde gârboviți sub povara teoriilor și dezamăgirilor în serie. Sau poate spre asta și s-a tins atâta vreme...?

Fredericke Maria Beer